

/ CARLA MORAL

«La dimensió ecològica de la crisi és invisible per a molta gent»

Jordi Garcia
i Carles Masjà
@La_Directa

El 2006, acabaves el teu llibre *Biomimesis* dient: “A vegades cal lluitar, més enllà de les expectatives de victòria. Crec que continua sent un consell encertat avui, al començament del segle XXI.” Segueixes considerant-lo encertat?

L'horitzó encara és més ombrívol que fa uns anys. Ens trobem en un moment de crisi capitalista que més o menys es produeix cada segle; i això ha fet que persones que fa anys es trobaven còmodament instal·lades en l'ordre vigent ara tinguin més consciència d'alguns problemes greus, com l'elevada taxa d'atur o l'atac tan destructiu als serveis públics. En canvi, la dimensió ecològica de la crisi, que a llarg termini és molt més determinant, encara és invisible per a molta gent.

Així doncs, què podem fer per orientar les lluites socials cap a una sortida de la crisi que eviti un nou cicle productiu que destrueixi el fràgil equilibri biofísic del planeta?

Caldria descartar les dues vies principals per sortir de la crisi que avui es plantejen: en primer lloc, la idea d'austeritat que s'aplica a gran part de la Unió Europea. S'intenta imposar el programa neoliberal de màxims, que ja sabem en què consisteix: treure el poc que queda de poder al treball organitzat i a les forces sindicals, destruir la negociació col·lec-

tiva, rebaixar els drets socials i laborals, privatitzar... D'altra banda, també hauríem de descartar el que molts consideren una via alternativa: tornar als bons vells temps keynesians posteriors al 1945, amb una mena d'equilibri entre el capital i el treball i una societat més ordenada, amb mecanismes per amortir els conflictes socials.

En què se sustentava aquest model?

Es basava en una biosfera rica en recursos naturals i poc explotada, cosa que avui ja no existeix. Cal defensar una idea d'ecossocialisme que s'hauria d'articular sobre l'economia homeoestàtica, una idea familiar per a economistes del segle XIX com ara Ricardo o Stuart Mill: després d'un cert nivell de desenvolupament capitalista, el creixement s'aturaria i l'economia assoliria un estadi d'estabilitat.

Quins serien els ingredients principals d'aquest ecosocialisme?

Desenvolupar la noció de béns comuns, que ha anat desapareixent del nostre horitzó, i ser capaços d'organitzar-ne la gestió de manera molt més adequada. L'educació, la sanitat, l'energia i les telecomunicacions -allò que alguns economistes anomenen “monopolis naturals”- s'haurien d'organitzar al marge dels mercats. D'altra banda, pel que fa a la provisió del crèdit, podria resoldre's amb bancs públics. No hauria d'existir la banca privada.

Sabem que, per canviar la societat, hem de canviar com a persones

(transformar els nostres valors i les nostres pràctiques), però també sabem que difícilment canviarem si som educades i socialitzades en la ideologia dominant, que és la capitalista-productivista-patriarcal. Per on podem trencar aquest cercle viciós?

La via de sortida és formar-nos a través dels moviments socials i de contextos d'acció col·lectiva. I això no ho poden fer els individus de manera aïllada. Sobretot, cal estar disposats a treballar entre nosaltres i deixar-nos transformar per aquest treball col·lectiu.

Quins elements pot implicar?

Quan veiem casos de transformació local reeixits, molta gent s'anima a fer coses semblants. Però això no exclou que poden ser lluites de caire resistent, com moltes de les que actualment tenen lloc. El ventall d'experiències, doncs, pot ser molt ampli, per bé que l'important és estar disposat a participar-hi -cosa que fa retrocedir aquest món basat en les satisfaccions privades- i dedicar més temps a aconseguir que les accions col·lectives avancin.

A banda de filòsof, traductor, assagista, ecologista... ets poeta. Són mals temps per a la lírica?

Crec que no, una de les dimensions de la poesia és que serveix per apropiarse al món; una obertura que, en realitat, és força independent de si els temps són millors o pitjors. La poesia ens proporciona eines per encarar millor les perplexitats i els problemes del nostre temps.

Jorge Riechmann
Filòsof i ambientalista

Professor de filosofia a la Universitat Autònoma de Madrid, assagista, poeta i traductor, Jorge Riechmann es va implicar en els moviments ecologistes i pacifistes arran de les campanyes contra l'entrada de l'Estat espanyol a l'OTAN. D'aleshores ençà, sempre ha treballat per incorporar la dimensió ecològica en l'àmbit de la transformació social. 'Interdependientes y ecodependientes' (editorial Proteus) és el seu últim llibre, un assaig personal sobre diferents aspectes de l'ecologia i el comportament humà. Es tracta d'una obra que dedica al filòsof comunista Francisco Fernández Buéy (1943-2012), de qui es considera deixeble.